

af jordmagnetiske og astronomiske problemer. Det er i mange henseender vigtigt at have denne fyldige oversigt over en række foretagender, som for datiden har spillet en stor rolle, og som også for vor tids forskning rummer kildemateriale af blivende værdi. Enhver, der kommer i kontakt med den danske geografis historie, vil med stort udbytte kunne anvende det her indsamlede materiale.

Niels Nielsen.

Lærebogsserien: *Das Geographische Seminar*. Georg Westermann Verlag, Braunschweig. 14 × 20,5 cm.

Ernst Weigt: *Die Geographie. Eine Einführung in Wesen, Methoden Hilfsmittel und Studium*. 1957. 69 sider. DM 3,80.

Gustav Fochler-Hauke: *Verkehrsgeographie*. 1957. 103 sider. DM 5,20.

Leo Aario & Horst Janus: *Biologische Geographie*. 1958. 135 sider. DM 5,80.

Günter Dietrich: *Ozeanographie. Physische Geographie des Weltmeeres*. 1959. 96 sider. DM 5,80.

Redaktionen forestås af professorerne E. Fels og E. Weigt støttet af en rådgivende komité, i hvilken nordisk geografi er stærkt repræsenteret (Danmark ved Børge Fristrup).

Denne serie af små lærebøger i geografi må følges med største interesse. Den upretentive enkle udførelse betinger lav pris, og den kortfattede stil er en fordel, for så vidt som de hidtil publicerede hefter viser sig at rumme et væld af viden i koncentreret form og ajourført redaktion. Hefterne udsendes af det velkendte tyske geografiske forlag Westermann og er beregnet for geografistuderende, men de kan få betydning i langt videre kredse. Illustrationsmaterialet er yderst nøgternt bestående af de mest nødvendige kort og diagrammer, idet atlasbenyttelse forudsættes samtidig med læsningen. Ud fra den betragtning at en fagligt rigtig tekstfigur ofte sparer megen beskrivende tekst og dermed tid for læseren, ville anmelderen formene, at en mindre stærk tilbageholdenhed på dette punkt ville have været en fordel. Bibliografiske oplysninger og udførlige registre øger denne håndbogssamlings værdi.

Et indledende hefte giver god orientering om geografiske metoder og hjælpemidler. Som altid i tyske lærebøger tages geografiens væsen op til betragtning. Den citerede udtalelse, at »geography is what geographers do« er i al sin flabethed egentlig ganske befriende, – som erstatning for megen anstrengt filosofien.

I biogeografien behandler prof. Aario planteverdenen og dr. Janus dyrelivet ud fra analoge dispositioner. Først tages tilpasningen til milieu-faktorerne, klimatisk-edafiske såvel som biologiske (herunder Raunkiærers livsformer), og dernæst omtales henholdsvis plantebælterne og, for dyreverdenens vedkommende, såvel de økologiske bioregioner (efter Tischler) som de dyregeografiske (efter Rensch og de Beaufort). Vekselvirkningen mellem dyre- og plantelivet og specielt den menneskelige faktors indflydelse vurderes på interessant vis.

Oceanografien bringer systematisk ordnet en fortrinlig oversigt over de mange ny forskningsresultater, som er fremkommet efter de sidste årtiers intense forskning med anerkendelse af helt ny metoder, således

bl. a. den ny opfattelse af cirkulationen og de kræfter, der betinger havstrømmene.

Trafikgeografien er vel nok den disciplin, i hvilken det på grund af tidens rapide tekniske fremskridt er vanskeligst – for ikke at sige ugørligt – at være på højde med udviklingen, specielt vedrørende luftfarten. Forfatteren følger problemerne op så tæt som muligt, således nævnes jetstrømmenes praktiske udnyttelse. I dette bind forekommer det anmelderen, at kortmateriale savnes i højere grad end andetsteds i samlingen.

Til de kommende bind må der stilles store forventninger efter denne start. I ganske særlig grad gælder dette den planlagte klimatologi af Scherhag, når den revolutionerende udvikling på dette felt haves in mente.

*Axel Schou.*

Cuchlaine A. M. King: *Beaches and Coasts*. Edward Arnold Ltd. London 1959. 16 × 23,5 cm, 403 s., 149 illustrationer (kort og diagrammer). 65 sh.

Kystmorfologien, som den fremtræder i midten af det 20. århundrede, adskiller sig i væsentlige hovedtræk fra den videnskabelige disciplin, der i århundredets begyndelse blev betegnet med samme glose. For den klassiske kystmorfologi var det beskrivelsen af kystlandskaberne, analysen af disses formelementer og konstateringen af udbredelsesforholdene, der var det karakteristiske. Klassificering af kysttyper skete ud fra udviklingsmæssige (Davis'ianske) synspunkter med en betoning af de isostatiske bevægelers betydning for kystsystematikken: hævnings- og sænkingskyster.

Moderne kystmorfologi præges i nogen grad af det forhold, at den forskningsmæssige aktivitet har udviklet sig i eksperimentalfysisk retning. Studiet af de kystformende processer i naturen og i forsøgsbassiner accentueres, og for undersøgelsen af de resulterende former, kystprofiler såvel som kystliniekonfigurationer, er det typisk, at de grundlæggende arbejds-hypoteser er baseret på matematisk begrundede teorier om ligevægtsformer. Dynamiske synspunkter har afløst de deskriptivt analyserende, og eustatiske niveauændringer har, om ikke afløst de isostatiske, så dog indtaget en plads sideordnet med disse under behandling af de kysttypeprægende agentier. Specielt er den postglaciale havstigning indgået som forklaring på rias- og fjordkysternes aktuelle dominans.

D. W. Johnsons lærebog fra 1919 var et dygtigt kompilatorium, der på pædagogisk effektiv måde fremstillede datidens kystmorfologiske status. For undervisningen har denne bog været af største betydning. Moderne hånd- og lærebøger af Steers, Guilcher og Shepard har hver på sin vis erstattet dele af Johnsons værk. Cuchlaine A. M. Kings bog: *Beaches and Coasts*, må bydes velkommen som et særdeles nyttigt supplerende bind på kystgeografens boghylde, idet den netop giver en på matematiske synspunkter baseret fremstilling. Således er f. eks. bølgeteori-afsnittene disponeret, så de danner baggrund for forståelse af bølgerefraktion og materialvandring og dermed for forståelsen af ligevægtsformerne, de vertikale, strandplanprofilerne, såvel som de horisontale, kystudligningsretningerne.

I 12 kapitler, der alle har udførlige litteraturhenvisninger, behandles alle fænomener vedrørende kystzonens formverden, specielt strandbred-